

Evropě zasvítla červená

Miloš Balabán

Nedávno jsme si připomněli 75. výročí nad nacismem. Z dobových dokumentů i po tak dlouhé době mrazí – míra zkázy kontinentu byla enormní. Miliony mrtvých, zmrzačených a uprchlých, zničená města, vesnice, infrastruktura, narušené vztahy mezi lidmi, národy, státy.

Nyní se poválečný příběh s evropskou integrací v jejímž základu je mír, porozumění a prosperita jeví téměř jako zázrak. Proto v tomto ohledu řada státníků dnes notně přehání, když líčí koronakrizi jako největší krizi od II. světové války. Srovnává se nesrovnatelné: naši předci by asi nad tím co teď prožíváme mávli rukou. Přes všechna omezení, lidské i materiální ztráty způsobené covidem zůstává Evropa stále blahobytným místem k žití.

Přesto ale Evropě zasvítla červená. Koronavir akceleroval řadu trendů ukazujících, že proces evropské integrace se může zvrtnout. Na společné tiskovce s německou kancléřkou Angelou Merkelovou upozornil francouzský prezident Emmanuel Macron na nedostatky, sobectví a zpoždění opatření v počáteční reakci na pandemii, včetně jednostranného uzavírání hranic. Byl to podle Macrona „smutný obraz Evropy“.

Jenže tento chaos vyplýval z rozdílné reakce jednotlivých vlád na krizi, někde si počínali odpovědněji, někde nikoliv, i v Německu se reakce na krizi lišila v jednotlivých spolkových zemích. Logicky to postihlo Schengen. Jeho plné obnovení bude zřejmě docela komplikované. Zatím vidíme snahy o „minischengen“ – např. mezi pobaltskými zeměmi nebo ve střední Evropě. Lze i poznamenat, že odted se i celý svět pravděpodobně bude dělit na covidové a necovidové zóny s různou úrovní propustností hranic.

Krizi také přináší větší tenze mezi západem a východem a zároveň i jihem a severem Evropy. Není vyloučena větší nespokojenost „nových“ členů na východě s tím, že mohou přijít o peníze z rozpočtu EU, které poputují na jih nejvíce postiženým zemím: Itálii a Španělsku. A sever Evropy (Německo, Nizozemí především) se už teď Itálii zdráhá pomáhat. Eurobondy nejsou na pořadu dne.

Nemůže ale už před krizí až po uši zadlužená Itálie pomoci stahovat EU ke dnu? Lze jistě i chápat limity solidarity, jenže podle posledního průzkumu si už 49 procent Italů přeje EU opustit. V jejich paměti bohužel asi zůstane, německý zákaz exportu zdravotnických prostředků do Itálie v okamžiku akcelerace zdejší krize.

Určitě se EU bude muset vypořádat i s větším odporem vůči ambicióznímu „ozeleňování“. V Bruselu nad tím nemohou mávnout rukou s ohledem na enormní náklady, které si to vyžádá, což vyvolávalo odpor už předtím. Posvátnost Green Dealu bude konfrontována s někde až dramatickým poklesem životní úrovně a tlačit silově na některá řešení, přinášející i omezení příjmů nebo i životního stylu může být společensky kontraproduktivní.

Je zároveň jasné, že od řešení zmíněných konfliktních témat závisí, zda bude Evropa schopna udržet svojí globální roli, kterou přes všechny problémy ještě stále disponuje. Čas se ale dramaticky krátí, třeba i kvůli stále více předpokládané druhé koronavirové vlně na podzim.

(Autor je bezpečnostní analytik)